

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 31. januarija 1883.

Obseg: Otava — rujavo posušena. — Žganje — strup. — Prešič Poland China. — Kmetijska družba kranjska in njen glavni odbor. — Tehnično poročilo k projektu o izsuševanju ljubljanskega močvirja. (Dalje.) — Kmetski stariši, vzgojajte prav svoje otroke! — Iz zapisnika Slovenske Matice. — Spomini na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881. (Dalje.) — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.**Otava — rujavo posušena.**

Preteklo leto so „Novice“ omenile, da in kako se dajo spraviti različne zelenjave, da se ne konĉajo in da dajo dobro živinsko krmo. Kedar je pa med košnjo vreme tako, kakor je bilo na priliko preteklo jesen, ko je deževalo skoraj dva meseca neprenehoma, manji kmet ne vé kaj početi, uže celó ne, ako nima kozolca ali ne ga dosti, in nasledek je ta, da gre prav mnogo najboljše krme v nič. Uĉenjaki, posebno, ako so sami véliki posestniki in jim tedaj pri tako neugodnem vremenu proti še veĉa škoda, pa modrujejo, kako braniti se takim neodvraĉljivim naravnim nezgodam. Posebno Angleži, Amerikanci, pa tudi naši domaĉi véliki posestniki na Ćeskem in Ogerskem, poskušajo vsakovrstna sredstva, toda za gorko solnĉno vreme pri sušilu mrve se še do zdaj ni našlo nadomestila. Razpisala so se velika darila za pripomoĉek umetnega sušenja mrve. Napravili so mehaniki vsakovrstnih strojev, toda vsak je imel vsaj po eno napako, ako ne veĉ; ali ni dosti sušil, ali pa sušil predrago, tako da bi se bilo za stroške sušenja lahko kupilo najboljše drugo seno in še veĉ.

Drugo sredstvo je ravno zgoraj omenjeno kisanje. Pa tudi to ima nasprotnika. Eni trdijo, da živina tako kisline nerada ali celó ne mara jesti, to posebno oni gospodarji, kateri so poskušali skisati samo na sebi kisle trave od moĉvirnih travnikov. Tudi ugovarjajo drugi, da gre pri kisanju preveĉ mrve v škodo, ker jo po vrhu zmiraj nekaj zgnjuje, nekaj splesnuje in ob vseh krajih se je precéj ponesnaži s prstjo, da se mora po tem zavreĉi; tako, trdijo, pokonĉa se kisane mrve deseti del ali še nekaj veĉ.

Poskušali so za to drugi zopet drug naĉin: sušilo na rujavo, pri katerem se pa, kar uže imé kaže, potrebuje vsikakor nekoliko lepega vremena. Rujavo sušilo priporoĉajo strokovnjaki po svojih skušnjah tako-le: Kedar je pokošena trava toliko suha, da zaĉenja šumeti, tedaj se, dokler je še perje in cvetje voljno na steblih, zloži v velike, vsaj 6 metrov popreĉne mere široke kope in tako, da jo prinašajo ljudje po legah ĉez vso kopo segajoĉih, katere se vselej sproti dobro potlaĉijo. Tlaĉiti se mora zmiraj od srede proti kraju in paziti je, da ne ostane nič nepotlaĉenega, ker pri najmanjšem pogrešku mrva zaĉne plesnovati in tudi gnjiti.

Kedar je kup dosti visok, dene se na vrh še za dobro ped na debelo slame in se potem tlaĉi še dobre pol ure. Na to se kup pusti. Uže tretji dan razgreje se kup tako, da ni moĉ roke notri drŹati, in zdaj se mora kup prav na miru pustiti. Vnetja se ni bati, ako se trava ni spravila presurova, ĉesar se je vsikakor ogibati. Po šestih do osmih tednih zgubila se je vroĉina, in mrva je suha in gotova. Potem se ali koj na mestu odjemava, ali pa spravi pod streho k drugi mrvi in od tod porabi. Živina tako krmo prav tako rada jé, kakor navadno sušeno.

Žganje — strup.

Da je žganje pravi strup za naša gospodarstva strup za druŹinsko Źivljenje, pa tudi strup za zdravje nesreĉnih žganjepivcev, o tem imamo Źalibog tudi med Slovenci preveĉ Źivih dokazov pri mnogih na boben prišlih zemljišĉih, v mnogih druŹinah, katerim je žganje pravo prokletstvo, vniĉujoĉe mir, zakonsko Źivljenje, izrejo otrok in blagostanje, in vzrok prezgodne smrti nepozabljivega žganjepivca. Nekatero druge deŹele, posebno one, v katerih bivajo judje, pa so v tem oziru še bolj nesreĉne; tam so kmetje uže skoraj brez izjeme v pestéh judov, vsi zadolŹeni in prav v vsakem oziru tlaĉani in sluŹni judov in vse to s pomoĉjo žganja. Ako se v onih deŹelah nahaja še tu ali tam trezen in zato premoŹnejši gospodar, zalezuje ga jud s prilizovanjem, postreŹnostjo in hvalo tako dolgo, da ga privadi na žganje, in ako se mu to posreĉi, zgubljen je on, zgubljeno njegovo premoŹenje, vniĉena njegova druŹina.

Žalibog opazujemo tudi v naših deŹelah take brezvestne sleparje, ki lové lahkomišljene gospodarje in gospodinje na žganjarske limanice; ko jih pa imajo navedene, goljufujejo in skubijo jih, dokler le še krajcar ĉutijo pri njih, ali pa dokler jih ne spravijo v prezgoden grob.

Gospóska, duhovŹina, druŹbe, bratovŹine, ĉasniki in knjige vojskovale so uže hudo vojsko zoper kugo žganjepitja, toda dozdej le tu in tam z nekolikim vspehom, veĉidel pa prav zastonj.

Pred nekaj leti sklenila je Gališka deŹelno postavo zoper pijanĉevanje sploh, kar tam veljá v prvi vrsti žganju, ker se vina in piva tam skoraj nič ne pije, ampak drŹi se gospoda ĉaja, ljudstvo pa sploh žganja v judovskih krĉmah. — Ta postava pozdravljala se je z veseljem, ker Źuga posebno ojstre kazni v denarjih in